

MOKINIŲ VYKIMO Į MOKYKLĄ IR GRĮŽIMO IŠ JOS SAUGOS TYRIMAS

2010 metų lapkričio mėnesį Šiaulių miesto savivaldybėje bendradarbiaujant su Higienos institutu, buvo vykdomas mokinių vykimo į mokyklą ir grįžimo iš jos saugos tyrimas. Šio tyrimo tikslas – įvertinti mokinių saugaus atvykimo/išvykimo į/iš mokyklos galimybes mokyklos aplinkos aspektu.

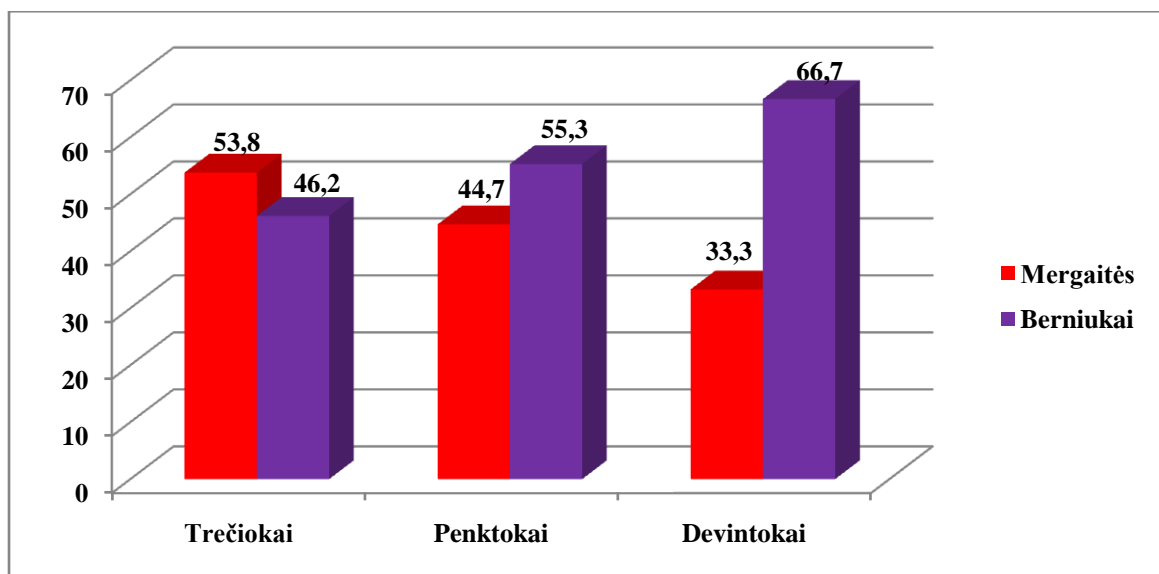
Tyrimui sudarytos trys anoniminės anketos:

- ✚ Sveikatos specialistų apklausos anketa, kurią turi pildyti visuomenės sveikatos specialistas, vykdamas sveikatos priežiūrą mokykloje. Tyrimo siekis yra aprašyti visas bendrojo lavinimo mokyklas. Anketoje pateikti 35 klausimai.
- ✚ Anketa „Ar saugiai keliauji į mokyklą“ skirta vyresnio amžiaus mokiniams – V, IX kl.
- ✚ Anketa skirta pradinėms klasių mokiniams - III kl. (27 klausimai).

Mokiniams buvo išdalintos 120 - maždaug vienodai – po 40 – trečios, penktos ir devintos klasės. Anketų, iš kurių pilnai atsakytos buvo 91. Taigi atsakomumo dažnis buvo 75,8 proc.

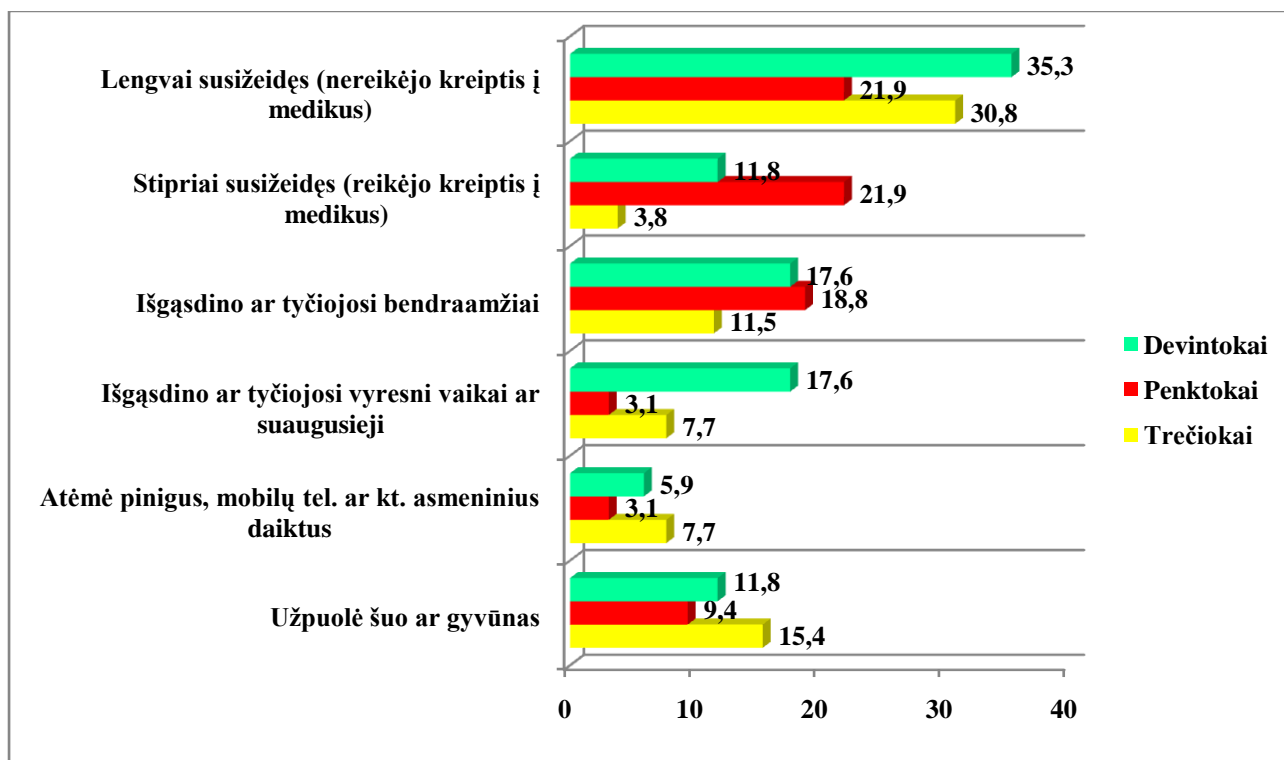
Šiaulių mieste buvo atrinktos dvi mokyklos dalyvauti šiame tyrime – Vijolių vidurinė ir Dubijos pagrindinė mokyklos. Tėvai buvo informuoti apie būsimą apklausą, pateikiant specialiai tyrimui parengtą informacijos tėvams blonknotą. Jei tėvai nesutiko - apie tai jie informavo klasės auklėtoją. Toks vaikas tyrime nedalyvavo ir anketos nepildė.

Tyrimo dalyvavo didesnė dalis berniukų (56 proc.) nei mergaičių (44 proc.). 1 paveiksle parodytas tyrimo dalyvių kontingentas pagal klases ir lytį.

1 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal lytį ir klases (proc.)

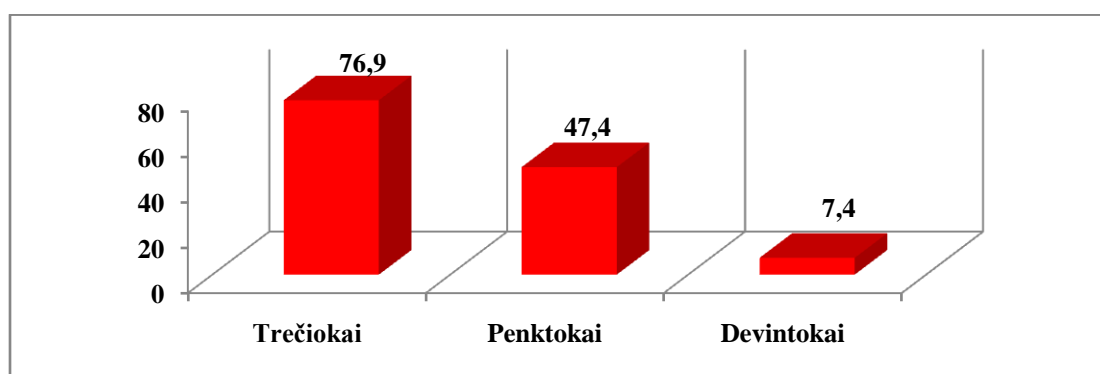
72,6 proc. mokinių teigė, kad atstumas iki mokyklos nesiekia 3 km. Einant į mokyklą, ar grįžtant iš jos, didžiausia dalis trečiųjų ir devintųjų nurodė, jog yra tekę lengvai susižeisti, tačiau į medikus kreiptis nereikėjo (2 pav.). Tokia pati dalis penktųjų (21,9 proc.) teigė, kad buvo susižaloję stipriai (reikėjo kreiptis pagalbos į medikus) ar silpnai (nereikėjo kreiptis į medikus).

2 pav. Įvykiai, kurie yra atsitikę einant į (iš) mokyklos (proc.)

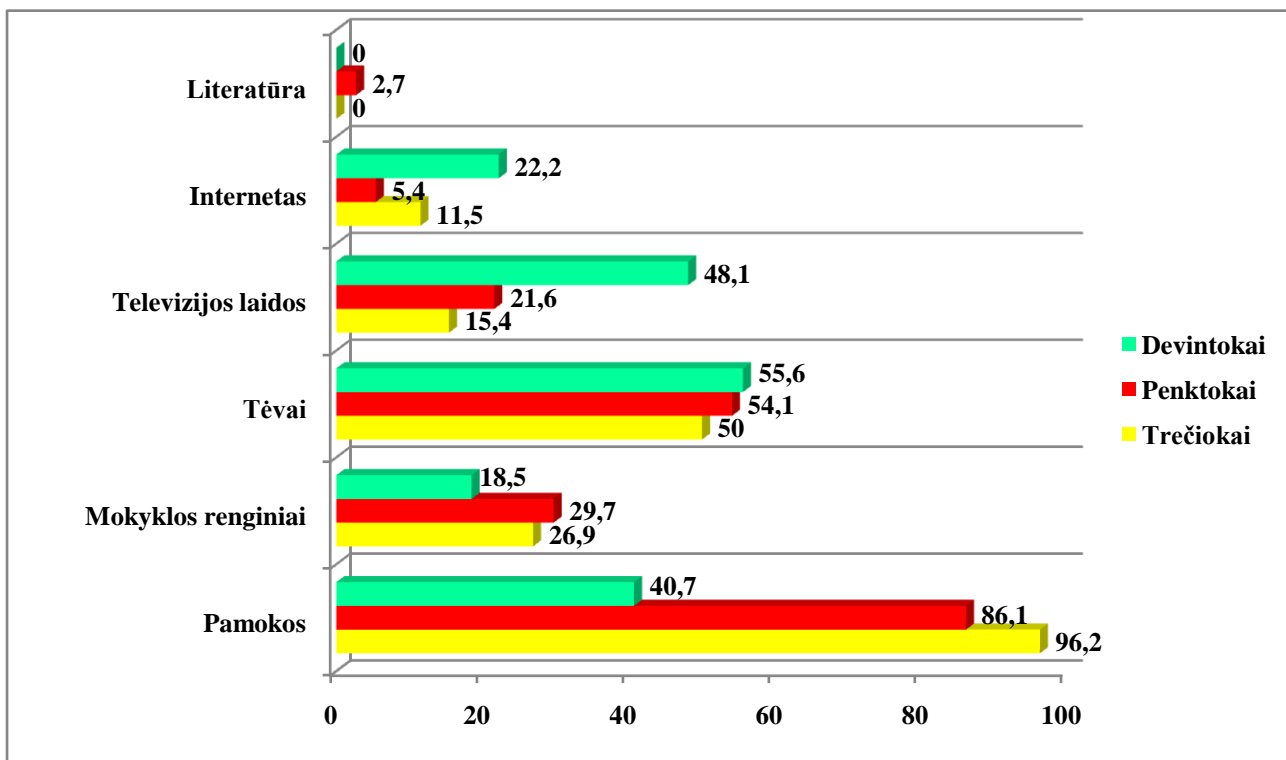
42,1 proc. penktų klasių mokinių nurodė, kad mokyklos teritorijoje mokytojai prižiūri kaip mokiniai atvyksta į mokyklą, tuo tarpu didžiausia dalis devintokų (44,4 proc.) teigė, kad niekas to neprižiūri.

Tamsiu paros metu atšvaitus nešioja didžiausia dalis jauniausių tyrimo dalyvių – trečiųjų – 76,9 proc. Devintų klasių mokinių tik 7,4 proc. nurodė, kad nešioja atšvaitus (3 pav.).

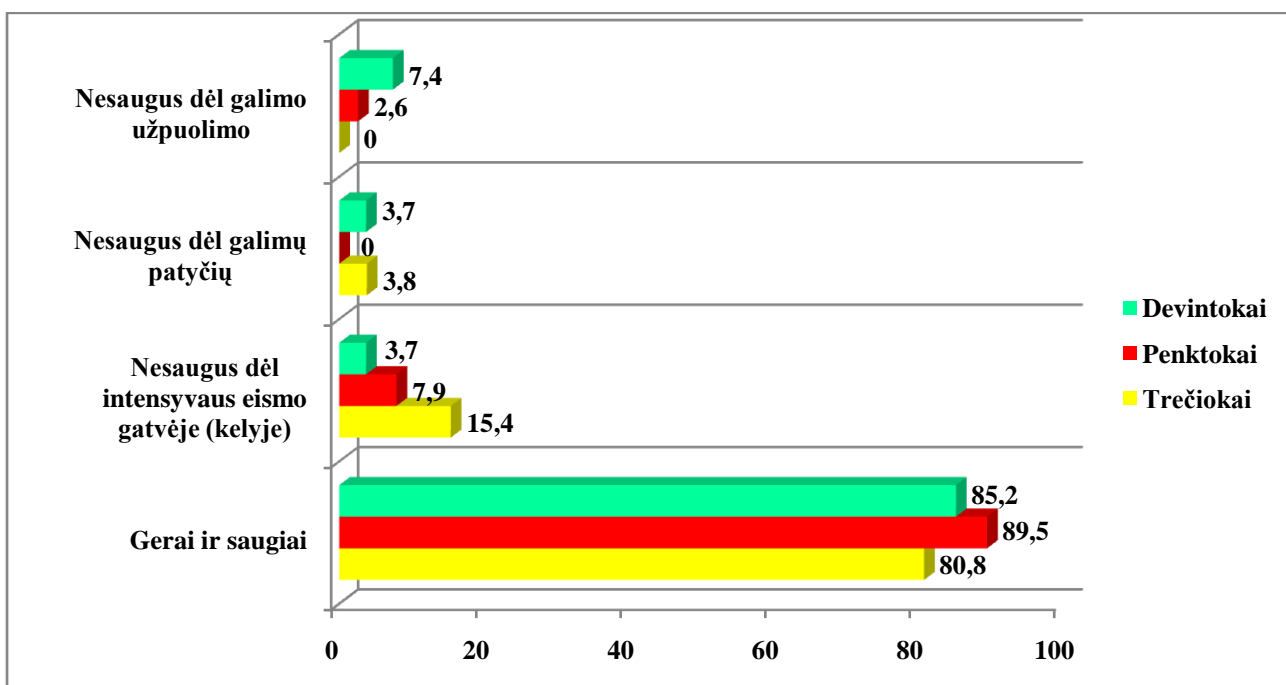
3 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal tai, ar nešioja atšvaitus tamsiu paros metu (proc.)

Žinių apie saugų elgesį gatvėje pakanka didžiajai daliai respondentų (90,8 proc.). Mokiniai buvo prašomi pažymėti iš kokių šaltinių gauna daugiausia informacijos apie saugų elgesį gatvėje (4 pav.). Penktokai ir trečiokai daugiausia tokios informacijos gauna pamokų metu (atitinkamai: 86,1 proc. ir 96,2 proc.). Dažniausiai trečių klasių mokinių įvardinta pamoka buvo pasaulio pažinimas (38,5 proc.), penktų klasių mokinių – civilinė sauga (39,5 proc.). Devintokų pagrindinis šaltinis apie saugų elgesį gatvėje – tėvai (55,6 proc.) ir televizijos laidos (48,1 proc.). Mažiausiai mokiniai skaito literatūrą šiais klausimais.

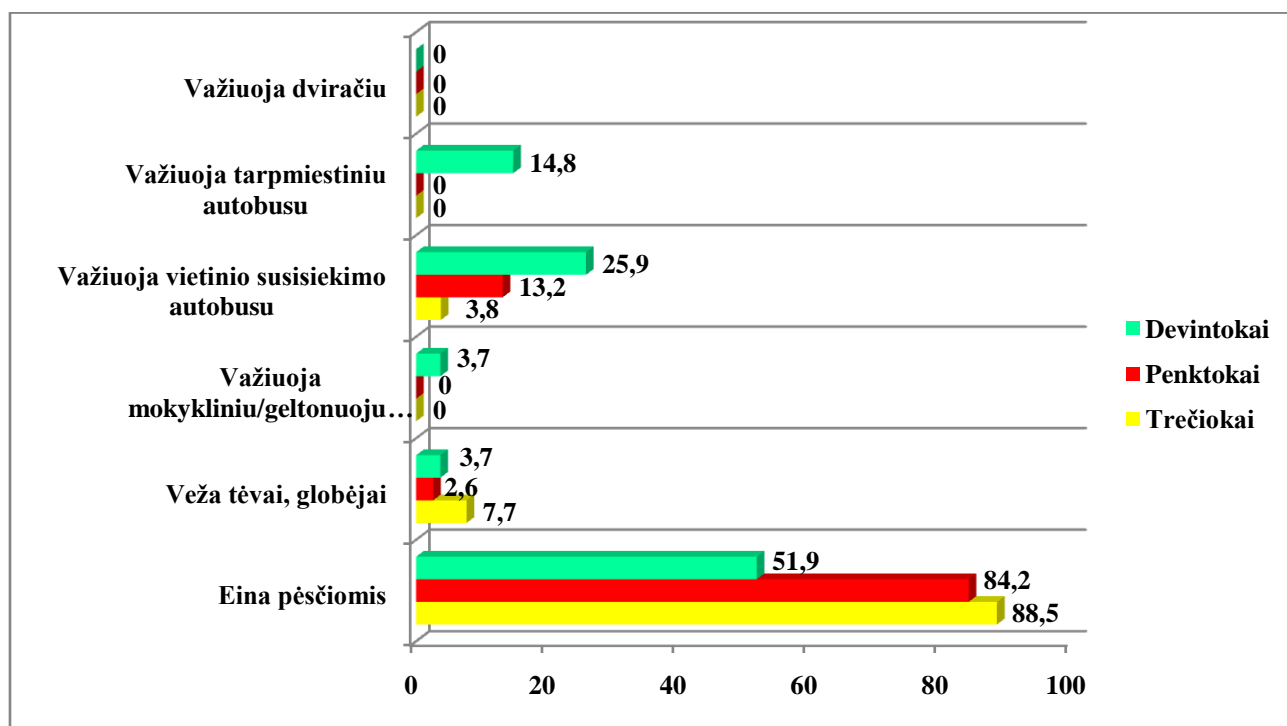
4 pav. Šaltiniai, iš kurių mokiniai gauna daugiausia informacijos apie saugų elgesį gatvėje (proc.)

Mokinių teigimu, dažniausiai jie vykstant į mokyklą jaučiasi gerai ir saugiai (5 pav.). Dėl intensyvaus eismo gatvėje ar galimų patyčių nesaugūs jaučiasi didesnė dalis trečių klasių, dėl galimo užpuolimo – devintų klasių mokiniai.

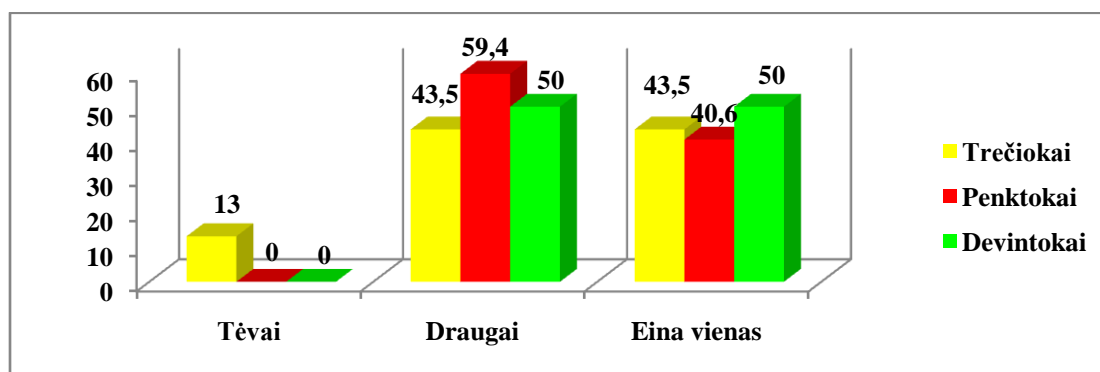
5 pav. Mokinių savijauta vykstant į mokyklą (proc.)

Mokiniai paprastai į mokyklą eina pėsčiomis (6 pav.). 25,9 proc. devintų klasių mokinių į mokyklą važiuoja vietinio susisiekimo autobusu, 14,8 proc. – tarpmiestiniu autobusu. Tyrimo metu nebuvo tokio mokinio, kuris teigtų, jog į mokyklą vyksta dviračiu.

6 pav. Būdai, kuriuo mokiniai vyksta į mokyklą (proc.)

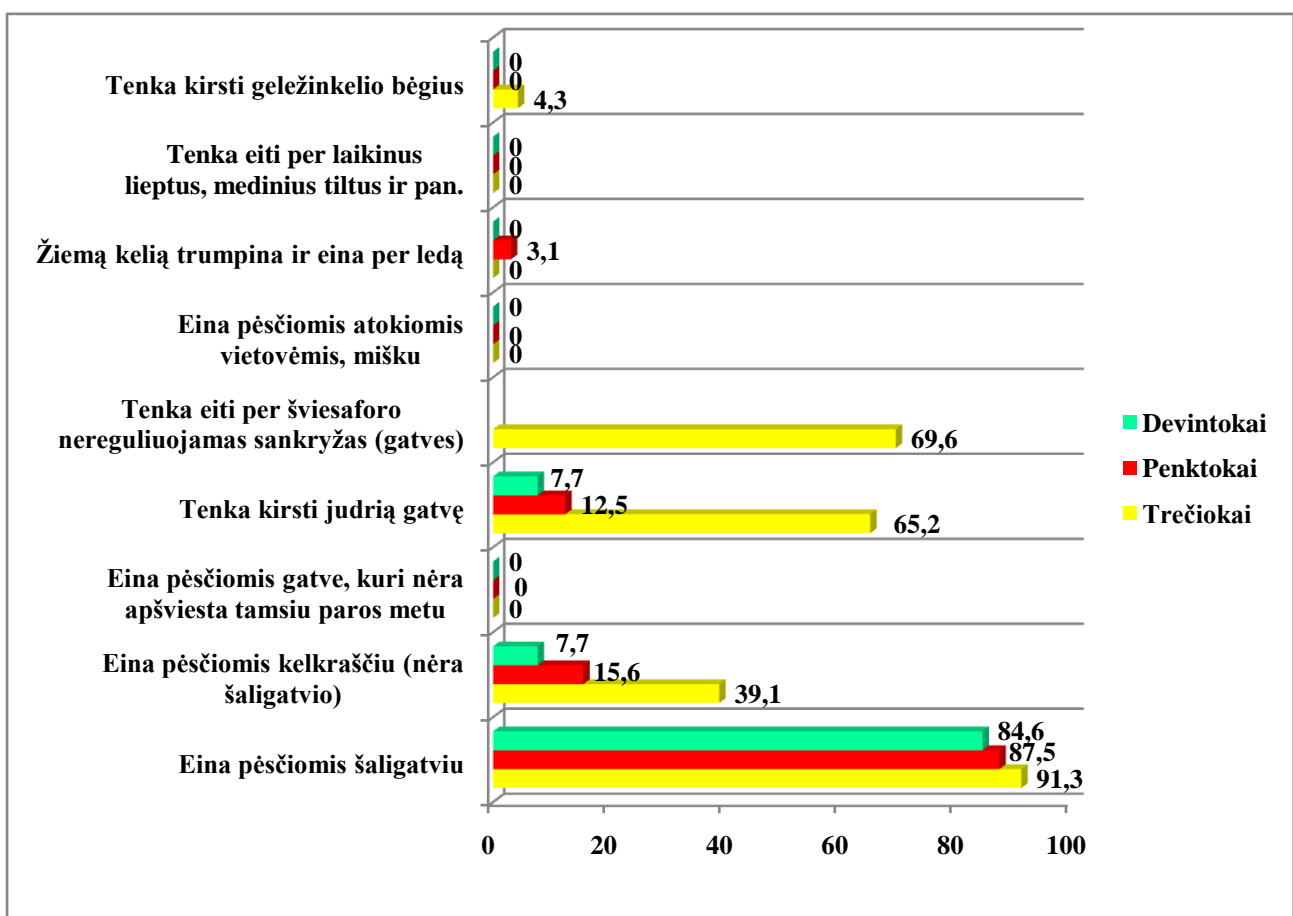
Tėvai į mokyklą lydi tik 13 proc. trečių klasių mokinių. Likusieji analizuojamų klasių mokiniai į mokyklą eina su draugais arba vieni (7 pav.). Penktų ir devintų klasių mokiniai papildomai buvo klausiami kiek laiko jiems trunka pasiekti mokyklą. Visi penktokai (100 proc.) ir didžioji dalis devintokų (78,6 proc.) nurodė užtrunkantys iki 15 min. kol pasiekia mokyklos duris. 14,3 proc. devintokų teigė iki mokyklos einantys nuo 15 min. iki 30 min.

7 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal tai, su kuo eina į mokyklą (proc.)

Vykdami į mokyklą pėsčiomis, mokiniai dažniausiai eina šaligatviu (8 pav.). 69,6 proc. trečių klasių mokiniams tenka kirsti šviesoforo nereguliuojamas sankryžas (gatves), 65,2 proc. jų turi kirsti judrią gatvę, kad pasiektų mokyklą. Visgi 95,7 proc. trečių klasių mokinių teigė jaučiantys saugūs eidami į mokyklą.

Vyresnių klasių mokiniams (penktokams ir devintokams) taip pat buvo pateikta keletas klausimų apie tai kiek šviesoforų nereguliuojamų sankryžų (gatvių) turi pereiti, norėdami pasiekti mokyklą. 70,5 proc. nurodė, jog kelyje nėra tokių gatvių, taigi nereikia eiti per šviesoforo nereguliuojamą gatvę. 22,6 proc. penktokų ir 15,4 proc. devintokų nurodė, jog yra viena tokia sankryža (gatvė). 47,7 proc. vyresnių klasių mokinių teigė, kad yra viena perėja ar sankryža, kurioje jie nesijaučia saugūs. Didžioji dalis mokinių (77,8 proc.) į mokyklą eina gerai apšviesta gatve (keliu).

8 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal tai, kaip eina nuo namų iki mokyklos (proc.)

Kadangi nemaža dalis vyresnių mokinių į mokyklą ir iš jos važiuoja autobusais, verta panagrinėti jų elgesį kelionės metu. Tyrimo metu nustatyta, kad mokiniams dažniausiai tenka vykti į autobuso sustojimo vietą (75 proc.), o tai užtrunka nuo 5 min. iki 15 min. (50 proc.). Iki sustojimo vietos 58,3 proc. mokinių eina pėsčiomis šaligatviu, todėl 91,7 proc. mokinių dėl to jaučiasi saugūs. 66,7 proc. vyresnių klasių mokiniams, autobusu atvykus prie mokyklos sustojimo vietos, ir norint patekti į mokyklą, jiems dar reikia pereiti gatvę (kelią) ar sankryžą. Po pamokų 41,7 proc. mokinių autobuso laukia iki 15 min., tuo metu teigė, kad laisvo laiko neturintys, todėl 58,3 proc. jų tvarkingai laukia autobuso. Didžioji dalis mokinių

(41,7 proc.) nurodė, kad lipant į autobusą grūstis tenka retai, dažniausiai sėdimų vietų netrūksta, o mokiniai autobuse elgiasi tvarkingai (33,3 proc.).

Vertinant mokinių vykimo ir grįžimo iš jos saugumą, tyrimo metu buvo apklausiami ir mokyklų visuomenės sveikatos priežiūros specialistai. Jos buvo paprašytos įvertinti mokyklų ir jų teritorijų būklę. Didžioji dalis mokyklų teritorijų nėra aptvertos, tačiau 80 proc. mokyklų teritorijos apšviestos, 93,3 proc. – nuolat prižiūrimos (pastoviai valomos, žiemos metu barstomi takai ir pan.). 40 proc. mokyklų pastatus nuo gatvės skiria tik šaligatvis, 36,7 proc. mokyklų teritorijos yra toliau nuo gatvės. Respondentai nurodė, kad daugumoje mokyklų nėra buvę nelaimingų atsitikimų (40 proc.) arba nežino apie tai (40 proc.). Tačiau jei yra tokių atvejų pasitaikę, tai pagrindinės įvardintos aplinkybės buvo:

- ✚ Muštynės po pamokų;
- ✚ Traumos žaidimų metu;
- ✚ Neatsargumas;
- ✚ Neatsargus ėjimas per gatvę;
- ✚ Nukritimai.

90 proc. mokyklų vaikų sužeidimų atvejai yra registruojami.

Tyrimo metu įvertintos galimybės mokinių išleidimui/paėmimui į/iš mokyklos. Nors 76,7 proc. Šiaulių miesto mokyklų teritorijose yra numatyta vieta, kurioje tėvai gali išleisti ar paimti mokinius, tačiau 66,7 proc. tokios vietos nepaženklintos. Išleidimo/paėmimo vietoje vaikai išlipa ant šaligatvio (60 proc.), 70 proc. mokyklų teritorijoje ir gatvėje pakanka vietos sustoti automobiliams, atvežantiems vaikus. Daugiau nei pusė mokyklų (56,7 proc.) neturi įsirengusios automobilių aikštelės automobiliu atvažiuojantiems į mokyklą mokiniams. 60 proc. mokyklų mokinių išleidimo/paėmimo vietos įrengtos taip, kad mokiniams išlipant ar įlipant į automobilį nereikia vaikščioti tarp transporto priemonių. Visgi didelė dalis mokyklų nėra pritaikytos mokiniams su fizine negalia – 76,7 proc. jų nėra įrengtų pandusų. Be to, daugumoje mokyklų (70 proc.) niekas neprižiūri kaip mokiniai yra išleidžiami ar paimami.

Visuomenės sveikatos priežiūros specialistai įvardijo 9 (tai sudarė 30 proc.) mokyklas, kuriose vaikai važiuoja į mokykla dviračiais, nors 76,7 proc. mokyklų nėra iki jų nutiestų paženklintų dviračių takų, o 53,3 proc. mokyklų savo teritorijoje neturi išskirtos vietos dviračiams laikyti. Tyrimas parodė, kad ir apsisaugojimo priemonių (šalmų, liemenių) didžioji dalis mokinių nedėvi važiuodami dviračiu.

Tyrimo metu buvo vertinamas gatvių matomumą mokyklų teritorijoje. 73,3 proc. mokyklų prieigose šaligatviai ir gatvės apšviesti, yra pakankamas matomumas daugiau nei pusės (56,7 proc.) analizuotų mokyklų prieigose esančiose sankryžose/perėjose. Statomi automobiliai prie mokyklų neužstoja matomumo pėstiesiems, dviratininkams ar kitų transporto priemonių vairuotojams, taip pat 86,7 proc. mokyklų teritorijose ir jų prieigose nėra kliūčių, kurios mažintų pėsčiųjų ir dviratininkų matomumą.

Parengė: Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuro visuomenės sveikatos stebėsenos ir programų skyrius